

سنه : ۱

۱ ترموز ۱۳۴۰

صافی : ۱۵ ، ۱۶

مخبر

اقتصادی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعه دوره
شیمیدیلک آیده بر نشر اولنور

مضمون جات

- حقیقه فلسفه زو کورتویز محمد امین ۶۵ ح
لام « ادبیات و ادبی انکشاف » مصطفی شکیب ۷۷ ح
یوسز سلطانده بر نوروز صباحی قمریه حسین ۷۷ ح
اح اذاتی دیکر کن سمیه جمال اوره نوس ۷۹ ح
تا آسپاده تور کن « تورکنک دینی » علمی ضیاء ۸۱ ح
شیخ مهروردینک حادثه قتلی یوسف ضیاء ۸۱ ح
نص اسارتینک لغوی « غ فدرک کتاشنه دار » ع . ج ۸۷ ح
ونوقال آیدین نهن ماه ۸۸ ح
نادولو تاریخنده دینی رو حیات مشاهدملری « حاجی بکناش ولی » ع . ج ۹۵ ح
اریخ مدینده قادینلر طاهر عربعلی ۹۷ ح
حی بن یقطان « ابن طفیل » رشید ۹۷ ح

شهراده باشی : اوقاف مطبعه سی

۱۹۲۴ — ۱۳۴۰

مملکتدن اوزاق دوشهرك سراي حیانتهدالقدن صوگرا بومیلان بوسوتون زیاده لشدی .
سلجوقك وفاتنده بش اوغلی ایله ایکی قارده شی قالدی . بوی بکاری طوبلانهرق، بونلردن
(طغرل) بکی انتخاب ایتدیله . [۱]

ایشته هجرتك ۴ - ۵ نجی عصرلری آراسنده وقوعه کلن بویوك تورکمن استیلاسی بو
صیراده حاضر لانیوردی . اوصیراده هنوز تورکمنلر یرلشمه مشلردی . کوچه بهلر آراسنده
ایسه اسلامیتك نفوذ ایتیمی غیر ممکندی . بوسیدن دینی تشکیلاتك (اسلام) صورتنه
انطباقی ایچون لازم کلن ابتدائی حاضرقلر وجوده کلمه دی ؛ بو آنجاق بشنجی عصرک
صوک زمانلرنده دوغا بیلدی .

علمی ضیا

فلسفی

شیخ سهروردینک حادثه قتلی

ابن ابی اصیبعه ك تصویری ایله شمس الدین شهرزورینك بیاناتی آراسنده درحال
نظردقتی جلب ایدن واضح فرققلر وار . برینك فقها صلاح الدین ایله مصرده ایکن
مکتوبلاشدیلر دییمه سنه مقابل دیکری حقلی اولارق صلاح الدینه مکتوبك شامده ایکن
کوندرلایکی یازیور . بری یالکز برمکتوبدن بحث ایدیور دیکری تا کیداً ایکنجی
برمکتوب یازلدیغنی قید ایدیور وحقلیدر . بری بومکتوبده « ملک ظاهری ویا اورتالنی
افساد ایده جك دییه یازلدیغندن ، دیکری « دینی افساد ایده جك » طرزنده یازلدیغندن بحث
ایدیور . برنده مکتوبك صلاح الدینك امری وقاضی فاضلك قلمی ایله یازلمش اولدیغنی
حقلی اولارق قید ایدیور دیکرنده بوجهت مسکوت کچیلور و امرک اجرا ایدلمه مه سی
حرکات عسکریه یه سبیت و برده جك درجه ده مهم اولدیغنه دأثر برقید علاوه ایدیور برنده ملک
ظاهرک شیخی قتله اقاع ایدلمک ایسته نیلدیکندن بحث وار دیکرنده شیخك اوصیرالرده
صراید ، بردأثره مخصوصه ده اقامت ایتدیکی قید ایدیور وحقلیدر . شو اوافق فرققلر
نتیجه لرك اساسدن دیکشمه سنی موجبدر بری شیخ شهاب الدینك تکفیر ایدلایکندن بحث

[۱] العراضه فی الحکایة السلجوقیه . ملی تبعلر مجموعه سی . (تفرقه)

سلجوقنامه : یازیچی زاده . بحریه مطبعه سی . - مختصر سلجوق تاریخی : ابن بیی لهیدن طبعی

(هوتما) طرفندن .

ایدیور دیکری بوجهی مسکوت کجور حالوکه تکفیر ایدلدی ایسه قاضی فاضلک ده ایشه قاریشمه سی شیخک بر محکمه قرار یله اعدام ایدلمش اولدیغنی افاده ایدرکه بوجهت آروجه شایان نظردر عجا قاضی فاضل یالکز کاتبلک روانی می ایفا ایتدی ؟ عجا صلاح الدینک تاریخاً معلوم اولدیغنی اوزره - متعصب خرسیتانلرک غیظنه و کینلرینه قارشى - حریت وجدانه حرمتکار مدنی و متکامل بروح ایله مقابله ایده جک برسویه ده ایکن دینی بر تعصبه قاپیلارقی شهاب الدین سهروردینک قتلنه فرمان ویریر ویا قاضی فاضله بویله بر امر ویردیر می ایدی ؟ عجا صلاح الدین ، قلیچ آرسلان زاده لرك فلسفه یه میال اولمالری یوزندن عقیده سزلک ایله اتهام ایدلمش اولمالرینی درپیش ایدرک اوغلنی بو عاقبتدن تور تارمقی ایستدی فقط بونک ایچون شیخی اولدورمکه حتی الذات ملک ظاهره اولدورتمکه نه لزوم واردی . یوقسه شیخک کندیسنه بر چوق محب و طرفدار طوبیلاماسی یوزندن بر سیاسی وقعه نك تحذیر ایتمه سی احتمالی می درپیش ایتدی چونکه شیخک معاصری ، صوان الحکمه مختصری مؤلفی شوسوزلری سویله مشدی . « اوکا افترا ایتدیلر ، نبوت ادعا ایتدی دیورلردی » شهرزروی ده « بکا موثوق بر خبر واصل اولدی ، ابو الفتح رسول الله در دید کلرینه واقف اولدم » دیمه یور می ایدی . بوندن ماعدا آلمان دو قنور پیشوف [۱] صلاح الدینه یازیلان مکتوبده « اوغلنه یتیش یوقسه عقیده سی محو اولیور » دینلیدیکنی قید ایتدکن صو کرا سیمیا یوزندن شیخه پک چوق کیمسه لرك تابع اولدیغنی قید و حلب قلعه سنده کی حبس خانه دن مخنوقاً اولمش اولدیغنی حالد چیقاریلارقی بر قاچ کون صلب ایدلمک صورتیله اصحابنک کندیسندن متفرق اولدیغنی علاوه ایدیور بونلر حادثه قتلک پک قولای کچیله جک بر مسئله اولدیغنه دلالت ایتدیکی کبی وقعه ده تعصبک رولی پک دون وتالی بر درجه ده قالدیغنی و مسئله نك واسع معناسیله سیاسی بر شکل عرض ایتمکده اولدیغنی کو سترمکده در .

بوتون بو متخالف فکر لر آراسنده مشترکاً قبول ایدیلان بر حقیقت واردر که اوده حلب علماسنک شیخ علمینده بر مضبطه یازمش اولمالری و بونک اوزرینه صلاح الدینک شیخک قتل ایچون امر ویرمش اولماسی در .

مضبطه ده « هانکی ناحیه کیتسه اوراسنی افساد ایده جکدر » دنیلمش اولماسی اعدام امرنده « لابد من قتله ولا سیل الی اطلاقه » دنیلمه سنک سینی ایضاح ایدر . بونکله برابر او

[۱] دو قنور پیشوف الجر مانینک عربجه بر حلب تاریخی واردر . بیرونده طبع ایدلمشدر

ص ۷۲ ده بوبنده ایضاحات واردر .

زمانك ایلری كلنلری بوحادثه‌نی خوش کورمه‌مشلر و صلاح‌الدین ایچون بوحادثه‌نی چیرکین بولمشلردر. نتکیم ایوبیه حکومتی وزراسندن اولان جمال‌الدین ابن قفطی تاریخ فلسفه‌سنده شیخ سهروردیدن هیچ بحث ایتمه‌مشلر. چونکه ابن قفطی حادثه‌نی یازمقله صلاح‌الدینک عینی اظهار ایتمش اولاجغنی ظن ایتمشلر.

کوریلورکه شیخ، اوضاع و اطواریله سیاسی برحادثه احداث ایده‌بیله‌جک بروضعته کیرمشلر. اونک سیاسی طوری دینی بر انقلاب نوهرینی تضمن ایتمکده‌در. بو جهت آئارنده‌ده کوروله بیلیر. شیخ هیاکل‌النورک صوکنده فارقلیط مسئله‌سنی تماماً کندیته خاص بر صورتده ایضاح ایدرکن فارقلیطک «مهدی» دن عبارت اولدیغنی ومهدی‌نک، حقایق ایضاح ایده‌جکنی چونکه پیغمبرک سوزلری رموز قیلندن اولوب حقایقه مطلع اولانلرک اونلری بیان ویا فارقلیطک ایضاح ایده‌جکنی و کندیسنک حقایقه مطلع اولدیغنی ذکر ایدر. بونقطه‌لر شیخک آلدینی استقامتی کوسترمک اعتباریله مهمدر. وبوکی مسئله‌لردن دولایی شیخک برچوق طلبه‌سی خواجه‌لرینی ترک ایتمشلر حتی شیخک علمبنده تحریکاتده بولونمشلردر. شیخ، تلویحاتک نهایتنده «اتق شر من احسنت الیه من اللثم ولقد اصابنی منهم کثیر أشدیدا» دییورکه بوسوز طلبه‌سنگ‌ده شیخی شدته اتهام ایتدک‌لرینی کوسترر نتکیم تلویحات شارحی شیخ بو سوزله سفرده وحضرده کندیسنه مصاحب اولوب‌ده اوندن شرعه مخالف شیلر نقل ایدن طلبه‌سنی مراد ایتدیکنی واحتمال بونلر یوزندن قتل ایدلدیکنی قید ایتمکده‌در. بونلر بزه‌شیخک قتل ایدله‌سنده کی اسبابک ینه کندنده، دینی بر انقلاب وجوده کتیرمک آرزوسنی طاشیمش بولونماسنده اولدیغنی کوسترر.

شیخک صورت وفاتی حقنده شهرزوری مختلف روایتلره مطلع اولدیغنی نقل ایدیور: «کیمی حبس ایدیلوب یمک ویرلمه‌مسی، کیمی کندیسنک یمک یمه‌می اختیار ایتمش اولماسی» [۱] بعضیلری اخناق ایدلمک بعضیلری‌ده قلیج‌له کسلمک صورتیله حیاته ختام ویرلمش اولماسی صورتیله اولدیغنی سویلیورلر قلعه‌دن آتیلوب احراق ایدلدیکنی نقل ایدنلرده واردر. «دییور. شیخ ایله حلب سلطانی‌ماتک ظاهر آراسنده دوستلق اولماسی بونلردن صورت قتلک شیخک اختیارینه براقلمش اولماسی احتمالی قوتلندیرمکده‌در.

[۱] منلاجی نفخاة الانس ده بوشق اختیار ایدیور چونکه ریاضتی عادت ایدنمشدی اولنجیه‌قدر یمک یمدی دییور «ویرا مخیر ساختند میان انواع قتلوی چون ریاضت معتاد بود آن اختیار کرده ویرا بکر سنکی بکشدند طعام ازوی باز گرفتند تا بمرد.»

سهروردی حیاتنك صوك دقیقه لرینه یاقینلاشدیغی زمان شوشعری انشادایدیوردی كه
جالب دقدر .

قل لاصحابی رأونی میتاً فبكونی اذ رأونی خزناً
لا تظنونی بانی میت لیس ذا المیت والله انا
انا عصفور وهذا قصی طرت عنه فتخلی رهنا
وانا الیوم اناجی ملاء واری الله عیانا بهنا

بنی اولو کورن و مخزون ظن ایدره كه اغلایان دوستلریمه سویله ییکزكه بنی اولو ظن
ایتمه سینلر ! بن بوتن قفسندن قورتولوب اوچان و اللهی عیاناً کورمكه کیدن بر قوشم .
شیخك صوك دقیقه ده بیله حسیاتنه ترجمان اولان بوسطرلر مشارالیهك تعقیب ایتدیگی
غایه نك یوكسكلکنی و متانتی کوسترر .

حلب تاریخنده [*] شیخك قتلی تحقیق ایدنجه اکثریا شویقی سویلیدیگی قید ایدیلورده
أراقدمی أراقدمی اهاندمی اهاندمی

بوده دوستلرندن مشتکی اولدیغی و تودیع ایتدیگی اسرارك نهایت قتلنه سبب اولدیغی
کوسترمك اعتباریله شایان قیددر .

شهرزوری، حضرت پیغمبرك، شیخك کیمکلرینی طوبیلا یوب « بونلر شیخك کیمکلریدر .
دییه رهك برچقوره ویا برکیسه دروننه قویمش اولدیغی شیخ جمال الدین جبلی خصرتلرینك
واقعهنده کورمسنه استناداً ممنونیتله قید ایتیمکده در .

ابن ابی اصیبه دییوركه شیخ وفات ایدنجه حلب شهرینك خارجنه دفن ایدلدی وقبری
اوزرنده برمکتوت بولوندی مکتوب شو بیتلرله باشلار .

قدکان صاحب هذا القبر جوهرة مكنونة قد راها الله من شرف
قلم تکن تعرف الايام قیمته فردھا غیره منه الى الصدف

حلب جوارنده تدقیقاتده بولونمش اولان مستشرقلردن نقلاً فرانچ باینگهر (درکام
نومرو ۲۹) شیخ مقتولک مزاری الیوم خرسیتیان مزارلغنه یاقین باب الفرج خارجنده
« سهروردی مقتول » عنوانی اتنده بولونمقده اولدیغی یازیور .

جزاء الله بحرمة أنوار ملکوته و قدس شرفات روحه بیضان النور من لدنه و رحمه
رحمة واسعة من جوده آمین .

بومف ضیا

[*] موسیو یشوف الجرمانی مطبوع ص ۷۶